

საქართველოს მეცნიერებათა
აქადემიის გამომცემი

**იმერეთის კულტურული მემკვიდრეობის კვლევისა
და ტურისტულ-რეკრეაციული რესურსების გამოყენების
და განვითარების პერსპექტივები**

საქართველო, კერძოდ კი იმერეთის რეგიონი, მდიდარია ტურისტებისათვის მიმზიდველი ადგილებით. მისი ბუნება, ლანდშაფტების მრავალფეროვნება, მდინარეები, მღვიმეები, ნაკრძალები, უნიკალური მინერალური წყლები, კულტურული ძეგლების სიმრავლე - ტურისტებს სთავაზობს არაჩვეულებრივ შანსს, დაისვენონ ამ მხარეში მთელი წლის განმავლობაში. გარდა ამისა, ტურისტებს აქ ხვდებათ სრულიად უნიკალური კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლები, ეროვნული სამზარეულო, საცხენოსნო, საჯომარდო, სანადირო და სათევზაო ადგილები. ამ მიმართებით გამორჩეულია რიონის, ცხენისწყლის, ხანისწყლის, წყალწითელას ხეობები.

იმერეთის რეგიონში წარმოდგენილია სათაფლიის ნაკრძალი, ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკი (ცენტრალური ზონა), ბორჯომის სახელმწიფო ნაკრძალი, აჯამეთის ალკვეთილი და იმერეთის მღვიმეთა დაცული ტერიტორიები (15 მღვიმე, ოკაცეს კანიონი და ჩანჩქერი, გაბზარული ტბა და ტბალწითელას ხეობა). იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიები წარმოადგენს უნიკალურ რესურსს ბუნებრივ და ისტორიულ-კულტურულ გარემოში რეკრეაციისა და ტურიზმის განვითარებისათვის.

იმერეთი მდიდარია რეკრეაციული რესურსებით: საკურორტო და დასასვენებელი ბაზებით - საირმე (ბაღდათის რ-ნი); წყალტუბო; ნუნისი, ზვარე, ბორჯომი (ხარაგაულის რ-ნი); სიმონეთი (თერჯოლის რ-ნი); ამალღება, სულორი (ვანის რ-ნი); ჭიათურის ხრეთი; სამტრედია და სხვა, რომლებიც წარმოდგენილია უნიკალური მინერალური რესურსებით (სამკურნალო წყლებით). ჩამოთვლილი რეკრეაციული რესურსების საკურორტო პოტენციალის განვითარება იმერეთის რეგიონის განვითარების ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ქვაკუთხედი.

აქვეა მრავალი ისტორიული და კულტურული ძეგლი. მაგ., საქართველოს ერთიანობის სიმბოლო — ბაგრატის ტაძარი. მდ. რიონის ნაპირას მდებარეობს გეგუთის სასახლე - ფეოდალური ხანის საქართველოს საერო არქიტექტურის მნიშვნელოვანი ძეგლი.

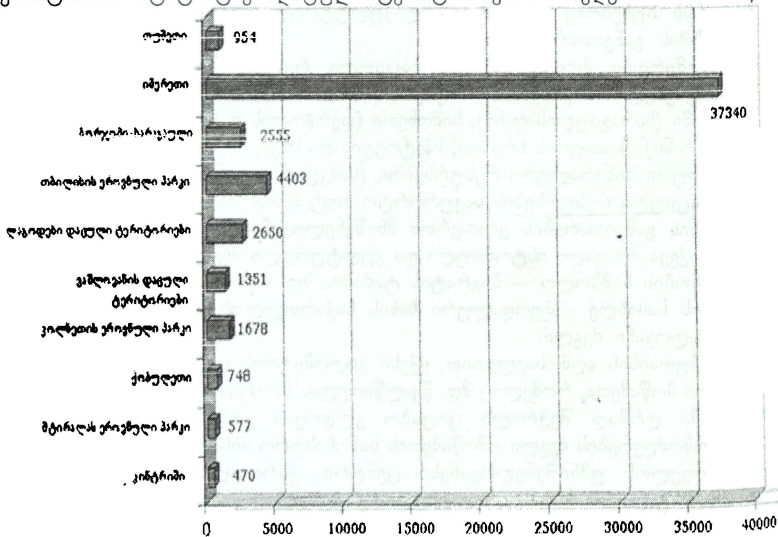
ქუთაისის აღმოსავლეთით, ექვსი კილომეტრის დაშორებით მდებარეობს სოფელი მოწამეთა, რომელიც მდ. წყალწითელას მარჯვენა ნაპირზეა გაშენებული. ხეობაში ღრმად შეჭრილი ციციბო კლდოვან კონცხზე დგას ქართული ხუროთმოძღვრების ძეგლი - მოწამეთის სამონასტრო ანსამბლი. შუა საუკუნეების საქართველოს უმნიშვნელოვანესი ცენტრი, ქართული ხუროთმოძღვრული ანსამბლი გელათის მონასტერი აგებულია ქ. ქუთაისის ჩრდილოეთ-აღმოსავლეთით 11 კმ-ზე მდინარე წყალწითელას ხეობაში. დაარსებულია 1106 წელს დავით

აღმაშენებლის თაოსნობით. ზემო იმერეთში კაცხის სვეტი, ვანის ანტიკური ნაქალაქარი და სხვ.

იმერეთში მრავლადაა სხვადასხვა სახლ-მუზეუმი, რომელთა გაცნობა საკმაოდ ეფექტური იქნება ქვეყნის კულტურით დაინტერესებული ტურისტებისთვის. ამ კუთხით უნიკალურია იმერეთის ქალაქებსა და სოფლებში არსებული ადგილობრივი მხარეთმცოდნეობის მუზეუმებიც, რომლებშიც დაცულია მასალა არა მარტო ქვეყნის კულტურის, არამედ მისი სოციალ-ეკონომიკური განვითარებისა და რაც მთავარია, ისტორიული განვითარების ამა თუ იმ ეტაპზე სხვადასხვა ქვეყანასთან ურთიერთობების შესახებაც.

ქუთაისიდან 20 წუთის სავალზეა ბარემული ასაკის სქელშრეებრივ კირქვებში გამომუშავებული “პრომეთეს მღვიმე“, იგი გამოირჩევა ულამაზესი ნალენთი ფორმებით, აქ ნახავთ განსაკუთრებული ფორმის სტალაქტიტებს, სტალაგმიტებს, სტალაგნატიტებს, ჰელიქტიტებს, გაქვავებულ ჩანჩქერებსა და ჩამოკიდებულ ქვის ფარდებს. მღვიმის ფართობია 46,6 ჰა. “პრომეთეს მღვიმე“, სხვა მღვიმეებისგან განსხვავებით, განიერი კორიდორებით გამოირჩევა. მღვიმეს აქვს ორი გასასვლელი: ერთი ბოლოვდება მდინარით, რომელზეც ნავით გასეირნებაა შესაძლებელი, მეორე გასასვლელი კი საფენმაველოა და მღვიმის დარბაზიდან გარეთ გამოვყავართ.

ტურისტული მიზნითაა გამოყოფილი სათაფლიის მღვიმეც. მდებარეობს სამგურალის სერზე, ზღვის დონიდან 360 მეტრზე. იგი გამომუშავებულია ქვედაკარცულ შრეებრივ კირქვებში. მღვიმე მდიდარია ჭიმიური წარმონაქმნებით — გარდა სტალაქტიტებისა და სტალაგმიტებისა, მღვიმეში მოიპოვება სვეტები, ლოდნარები, ნაზვაკები და თიხის სქელი ნაფენები. მღვიმის ჰავა სტატიურია და უდრის 11-12 გრადუსს. აქვეა ოლასკურას მიწისქვეშა დინება. ვიზიტორთა სტატისტიკა დაცული ტერიტორიების მიხედვით 1/12/208

ზემოთ მოყვანილი დიაგრამა ნათლად გვიჩვენებს ტურისტების დაინტერესებას იმერეთის დაცული ტერიტორიებით. ჩვენ მიერ განხილულ რეგიონში არსებული ხელუხლებელი ბუნება ვიზიტორებისათვის საინტერესო და მიმზიდველია. ამ ტერიტორიების რესურსების სრული გამოყენება საშუალებას მოგვცემს, სათანადო ადგილი დავიკავოთ მსოფლიო ტურიზმის გარკვეულ სეგმენტში.

იმერეთის რეგიონი საინტერესოა ქვის ხანის ნამოსახლარებით, რომელთა ინფრასტრუქტურის სათანადოდ მოწყობის შემთხვევაში შესაძლებელი იქნება მათი შეტანა როგორც ადგილობრივ, ისე საერთაშორისო ტურისტულ მარშრუტებში. არქეოლოგიური ტურიზმით საზღვარგარეთ ბევრი ადამიანია დაინტერესებული, თუმცა მას უნდა მიეცეს სწორი მიმართულება და განხორციელდეს ადგილობრივი არქეოლოგიური დაწესებულებების გარკვეული კონტროლის ქვეშ.

იმერეთის რეგიონის ტურისტული პოტენციალი ჯერ კიდევ ნაწილობრივ არის ათვისებული, უცხოელი და ადგილობრივი ტურისტებისათვის ხარისხიანი დასვენების პირობების შესაქმნელად საჭიროა ტურიზმის დაგეგმვა და მდგრადი განვითარების პოლიტიკის შემუშავება.

არსებობს მდგრადი განვითარების სამი ძირითადი პრინციპი.

1) ეკოლოგიური მდგრადობა - უზრუნველყოფს განვითარების შეთავსებას ასაბაზო ეკოლოგიური პროცესების, ბიოლოგიური მრავალფეროვნებისა და ბიოლოგიური რესურსებისადმი.

2) სოციალური და კულტურული მდგრადობა - განაპირობებს ისეთ მდგრადობას, რომლის დროსაც განვითარება უზრუნველყოფს ადამიანის მხრიდან ყოფაზე კონტროლის ზრდას კულტურულ და მატერიალური ფასეულობების ზრდასთან ერთად, რომლებსაც ეხება განვითარების ეს პროცესები, ასევე ხელს უწყობს ადგილობრივი თვითმყოფადობის დაცვასა და შენარჩუნებას.

3) ეკონომიკური მდგრადობა - უზრუნველყოფს რესურსების მართვისა და განვითარების ეკონომიკურ ეფექტიანობას.

ვინაიდან ტურიზმი წარმოადგენს საქმიანობის მეტად რთულ სფეროს, რომელიც მოიცავს საზოგადოებისა და ეკონომიკის სხვადასხვა სექტორს, იგი უნდა განვიხილოთ როგორც მოთხოვნა-მიწოდების ფაქტორთა ურთიერთდაკავშირებული სისტემა.

ტურიზმის ძირითადი ფუნქციაა, დააკმაყოფილოს მოსახლეობის ტურისტულ-რეკრეაციული მოთხოვნილებანი, მაგრამ, ამავე დროს, იგი ასრულებს ეკონომიკურ, სოციალურ და ეკოლოგიურ ფუნქციებსაც.

ტურიზმის ეკონომიკური ფუნქცია ვლინდება რამდენიმე ფორმით:

1) სწორი ორგანიზაციის პირობებში მას მოაქვს სწრაფი მოგება (მათ შორის უცხოური ვალუტაც), მაშინ როცა სხვა დარგებში მოგების მიღებას სჭირდება რამდენიმე ან ათეული წელი;

2) ტურიზმის მეშვეობით ხორციელდება ე.წ. "უხილავი ექსპორტი", როცა ქვეყანაში ჩამოსული ტურისტი ტურისტულ მომსახურებას იძენს უცხოურ ვალუტაზე და ქვეყანაში შემოაქვს სავალუტო შემოსავლები;

3) ტურისტული კომპლექსების ფუნქციონირება დიდადაა დამოკიდებული ტურიზმის მომსახურე დარგების განვითარების დონეზე, კერძოდ, საგარეუბნო ტიპის სოფლის მეურნეობაზე, კვებისა და მსუბუქი მრეწველობის ცალკეულ

დარგებზე, ტრანსპორტზე, სამშენებლო ინდუსტრიაზე, საკომუნიკაციო ინფრასტრუქტურაზე, კულტურულ მომსახურებაზე და სხვა.

ტურიზმის სოციალური ფუნქცია: ასტიმულირებს კულტურათაშორის გაცვლით ურთიერთობებს; საერთაშორისო ტურიზმის განვითარებას, განათლებას საკუთარი ქვეყნის შიგნით, რეკრეაციული შესაძლებლობების უზრუნველყოფას.

ტურიზმის ეკოლოგიური ფუნქცია კი ხელს უწყობს მნიშვნელოვანი ბუნებრივი ტერიტორიებისა და ფაუნის, ზღვის, ეკოსისტემების, ეროვნული პარკების, ტყეებისა და ნაკრძალების განვითარებას, არქეოლოგიური და ისტორიული ობიექტების აღდგენა-განახლებას, მათ დაფინანსებას, გარემოს დაცვას დაბინძურების, ხმაურისა და გადატვირთვისაგან.

ბუნებრივი რესურსებისა და გარე სამყაროს დაცვა წარმოადგენს მნიშვნელოვან ფაქტორს ტურიზმის გასავითარებლად. მაგალითად, სასტუმროები, კემპინგები, კურორტები, რომლებიც განლაგებულია ეკოლოგიურად “ხელუხლებელ”, ეგზოტიკურ ბუნებაში უფრო პოპულარულია და მეტ ტურისტსა და დამსვენებელს იზიდავს. შეიძლება ითქვას, რომ ბოლო წლებში ტურისტები და დამსვენებლები უპირატესობას ანიჭებენ არა პასიურ, არამედ აქტიურ ბუნების წიაღში მოგზაურობასა და დასვენებას. თუ ერთ შემთხვევაში ეკოლოგიური ტურიზმი გვეკლინება ეკოლოგიურად სუფთა ბუნებაში მოგზაურობად, მეორე შემთხვევაში იგი უნდა განვიხილოთ, როგორც სუფთა გასაყიდი ტურისტული პროდუქტი. ორივე შემთხვევაში, ეკოლოგიური ტურიზმი მდგრადი ტურიზმის განვითარების ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ელემენტია.

აღსანიშნავია, რომ ტურიზმი საქართველოში ერთ-ერთი პრიორიტეტული სფერო და შემოსავლების ზრდის წყაროა. 1993 წელს საქართველო გაწევრიანდა მსოფლიო ტურისტულ ორგანიზაციაში. 1995 წლიდან ისევ დაიწყო აღმავლობა ტურიზმმა, რომელიც 90-იან წლებში პარალიზებული იყო, იმ პერიოდის პოლიტიკური მოვლენების გამო. საქსტატის მაჩვენებლებით, 1995 წლიდან 2007 წლის ჩათვლით საქართველოში შემოსულ ვიზიტორთა და ტურისტთა რიცხოვნობა გაიზარდა თითქმის 13-ჯერ და მიაღწია 1052,0 ათასს.

იმერეთის რეგიონში ჩასულ ვიზიტორთა შორის 35-38% უცხოელი ვიზიტორია. რეგიონში ტურიზმის განვითარებას ხელს უწყობს დავით აღმაშენებლის სახელობის საერთაშორისო აეროპორტი; იაფმა და ყველა ფენისთვის ხელმისაწვდომმა ფასებმა ქუთაისი აქცია რეგიონის ცენტრად და არა მხოლოდ რეგიონის, არამედ რაჭა-ლეჩხუმის, სამეგრელო-ზემო სვანეთის, გურიის მიმართულებითაც. ქუთაისი საბჭოთა კავშირის დროსაც კი იყო ტურისტული ცენტრი, აქედან ხდებოდა ტურისტთა ნაკადის რეგულირება დასავლეთ საქართველოს კურორტებსა და დასასვენებელ ბაზებზე. დღეს რეგიონში არის 134 სასტუმრო ტიპის დაწესებულება, რომელთა საერთო მოცულობა 3315 საწოლზეა გათვლილი.

ტურისტთა შემოდინება იმერეთში წლების მიხედვით:

<http://imereti.gov.ge/res/docs/strategia.pdf/>

2007 წ.	2008 წ.	2009 წ.	2010 წ.	2013 წ.
80 000	75 000	90 000	150 000	400 000

თუ ერთმანეთს შევადარებთ ვიზიტორთა რიცხვის ზრდის მაჩვენებელსა და რეგიონში არსებულ ინფრასტრუქტურას, ეს უკანასკნელი ძალიან ღარიბია, განსაკუთრებით მთიან ადგილებში მისასვლელი გზებია სავალალო მდგომარეობაში. აუცილებელია საავტომობილო გზების აღდგენა, სანიაღვრე სისტემების გაუმჯობესება, საოჯახო სასტუმროების განვითარების ხელშეწყობა და, რაც მთავარია, ქვეყნის ტურისტულ რუკაზე დასავლეთ საქართველოს ტურისტული პოტენციალის უფრო კარგი წარმოჩენა, რათა ქვეყანაში ჩამოსული უცხოელი ტურისტები არ შემოიფარგლონ მხოლოდ ქვეყნის აღმოსავლეთით და შავიზღვისპირეთით.

შიდა ტურიზმის, ისევე როგორც საერთაშორისო ტურიზმის განვითარების თვალსაზრისით, მნიშვნელოვანია სოფლის ტურიზმის, აგროტურიზმისა და ღვინის ტურიზმის სტიმულირება. იმერეთი მდიდარია სხვადასხვა ჭიშის ვაზით, რომელსაც სამწუხაროდ, აღმოსავლეთ საქართველოსაგან განსხვავებით, არ ექცევა სათანადო ყურადღება. ვანის, ბაღდადისა და თერჯოლის რაიონებში ბევრია საოჯახო მარანი, რომლებიც სავსებით შესაძლებელია, ჩართული იქნან ტურისტულ მარშრუტებში. იმერეთში ამჟამად სოფლის ტურიზმში ჩართვით 200-ზე მეტი გლეხური მეურნეობაა დაინტერესებული. კარგი პერსპექტივები აქვს სამონადირეო ტურიზმს. ცალკე აღნიშვნას იმსახურებს ქართული ტრადიციების, ღვინისა და სამზარეულოს ტურიზმი. ამ მიმართულებით დამუშავებულია მომსახურების პროგრამები, როგორც იმერეთის, ასევე რაჭა-ლეჩხუმის, სვანეთის, სამეგრელოს რეგიონებში მდიდარი ხალხური ტრადიციებისა და ფოლკლორის გაცნობისათვის. იმერეთის რეგიონში ტურისტული პროდუქტის პოპულარიზაციისათვის გაწეულმა მუშაობამ მნიშვნელოვნად შეუწყო ხელი, როგორც ორგანიზებული, ასევე არაორგანიზებული ტურისტების რაოდენობის ზრდას.

თუმცა ამ მიმართულებით საჭიროა სოფლის მოსახლეობის ტრადიციული საცხოვრისის მომზადება ადგილობრივი თუ უცხოური დამსვენებლის მისაღებად, მათი მფლობელების დატრენინგება მომსახურების ხარისხის ამაღლებისა და ადგილობრივი ღირსშესანიშნაობების უკეთ წარდგენის მიზნით.

შიდა და გარე ტურიზმის სტიმულირება ხელს შეუწყობს რეგიონის ეკონომიკური წინსვლისა და ტურისტული პოტენციალის განვითარებას. რეგიონის სოფლის მცხოვრებლებს, როგორც წესი, აქვთ მცირე შემოსავლები და ნაკლებად აქვთ ეკონომიკური პერსპექტივები, მაშინ როცა, შესაძლებელია ტურიზმი მათთვის სერიოზულ ალტერნატივად იქცეს. ხშირ შემთხვევაში, ადგილობრივი მოსახლეობა ფლობს მნიშვნელოვან, თაობათა მიერ დაგროვილ პრაქტიკულ ცოდნას საკუთარ რეგიონზე (კულტურა, ტრადიცია, ფლორა, ფაუნა) (მაგ., შრომაში თიხის ჭურჭლის გაკეთების ტექნოლოგია), რაც ტურისტისათვის ძალიან მიმზიდველი უნდა იყოს.

იმერეთის მდინარეების ხეობებში შესანიშნავი ადგილებია ტურისტული მარშრუტების მოსაწყობად. დღეისათვის ადგილობრივი ტურიზმი არის განვითარებული ისტორიულ-კულტურული ძეგლების მოსახლეობლად, რომელიც მრავალადაა რეგიონში. იზრდება საეკლესიო მრევლის რაოდენობაც, რადგან იგი დატვირთულია მოქმედი ეკლესია-მონასტრებით.

ბოლო პერიოდში საგრძნობლად გაიზარდა მოთხოვნა კულტურული მემკვიდრეობის ტურიზმზე, რომელიც მნიშვნელოვან ეკონომიკურ რესურსად

იქცა. სწორად მართვის შემთხვევაში მას შეუძლია შექმნას სამუშაო ადგილები, მიიზიდოს უცხოური კაპიტალი, გააუმჯობესოს ადგილობრივი ინფრასტრუქტურა და ხელი შეუწყოს ადამიანთა შორის ურთიერთგაგებას, რადგანაც კულტურული მემკვიდრეობის ტურიზმი არის ტურიზმის ინდუსტრიის ყველაზე მზარდი სეგმენტი.

მდიდარი ისტორიული წარსულისა და ქვეყნის რელიგიური დანიშნულების ძეგლებისა და სიწმინდეების რაოდენობა და მათი მნიშვნელობა გვაძლევს იმედს, რომ კულტურულ ტურიზმში სწორად გატარებული პოლიტიკის შემთხვევაში, რაც გულისხმობს მომლოცველობისა და რელიგიური ტურიზმის განვითარების გრძელვადიანი სტრატეგიის შემუშავებასა და მართვას, ქვეყანა შეძლებს მსოფლიო ტურისტულ ბაზარზე ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი ქრისტიანული და მართლმადიდებლური ტურისტული ცენტრის სახელის დამკვიდრებას.

იზრდება იმ ტურისტთა რაოდენობაც, ვინც ეძებს თავგადასავალს, ინტერესდება ქვეყნის კულტურით, ისტორიით, არქეოლოგიითა და ინტერკულტურული ურთიერთობებით.

კულტურულ ტურიზმს პიროვნების უშუალო კონტაქტით კულტურულ ღირებულებებთან და მისი შემეცნების საშუალებით შეუცვლელი ეფექტი გააჩნია. მას, აგრეთვე, წვლილი შეაქვს ენდოგენური პოტენციალის განვითარებაში, ხელს უწყობს რეგიონის /ქალაქის თვითმყოფადობისა და ბაზარზე გაყიდვის უნიკალური შეთავაზების გაჩენას, ამასთანავე, ადგილობრივი მოსახლეობის და მეწარმეთა საქმიანობის დაკავშირებას და, შესაბამისად, ახალი საქმიანი კონტაქტებისა და შესაძლებლობების გაჩენას. კულტურული ტურიზმის მნიშვნელობა ხასიათდება რამდენიმე კომპონენტით, გარდა ეკონომიკური და სოციალური სარგებლისა, იგი ახდენს ქვეყნის ტურისტულ იდენტიფიცირებას, ხელს უწყობს კულტურული მემკვიდრეობის შენარჩუნებას და პროპაგანდას, ადამიანებს შორის ჰარმონიისა და ურთიერთგაგების ჩამოყალიბებას.

ტურიზმს აქვს დადებითი ეკონომიკური და სოციალური ზეგავლენა, იცავს კულტურულ მემკვიდრეობას, კულტურის, როგორც ერთგვარი ინსტრუმენტის, მეშვეობით ხელს უწყობს საზოგადოებებს შორის ჰარმონიისა და ურთიერთგაგების ჩამოყალიბებას.

ტურიზმის განვითარებას საქართველოსათვის უდიდესი მნიშვნელობა აქვს არა მხოლოდ სოციალ-ეკონომიკური თვალსაზრისით, არამედ სახელმწიფოსა და ერის ისტორიის, მდიდარი კულტურული მემკვიდრეობისა და ქართველი ხალხის მრავალსაუკუნოვანი თვითმყოფადი ტრადიციების მსოფლიოში პოპულარიზაციისათვის.

დამოწმებული ლიტერატურა

- მ. ბირჟაკოვი, 2008** - მ. ბირჟაკოვი, ტურიზმის თეორია, თბ., 2008.
- ჩ. გელდნერი, ბ. რითმიჩი, 2013** - რ. გელდნერი, ბ. ჯ. რითმიჩი, ტურიზმი (საფუძვლები, პრაქტიკა, თეორია), მე-12 გამოც., თბ., 2013
- ლ. დოლიკაშვილი, მ. მაზანიშვილი, ნ. ჯაშიაშვილი, 2012** - ლ. დოლიკაშვილი, მ. მაზანიშვილი, ნ. ჯაშიაშვილი, ტურიზმის საფუძვლები, თბ., 2012.
- იმერეთის რეგიონის განვითარების სტრატეგია 2014–2021** ქუთ., 2014 <http://imereti.gov.ge/res/docs/strategia.pdf>.
- ნ. კვარაცხელია, 2009** - ნ. კვარაცხელია, კულტურული ტურიზმი, თეორია და პრაქტიკა, თბ., 2009.
- ნ. სააკაშვილი, თ. ჩილინგარაშვილი, 2011** - ნ. სააკაშვილი, თ. ჩილინგარაშვილი, საქართველო - ტურიზმისა და კურორტების ქვეყანა, თბ., 2011.
- საქართველოში შიდა ტურიზმის სამომხმარებლო კვლევა**, ტურიზმისა და კურორტების დეპარტამენტი, თბ., 2009
http://www.heritagesites.ge/geo/cultural_heritages/
<https://ancientgeorgia.wordpress.com>

RUSUDAN MIKAUTADZE, MANUCHAR MATARADZE

PERSPECTIVES OF USAGE AND DEVELOPMENT OF IMERETI CULTURAL HERITAGE MONUMENTS AND TOURISTIC-RECREATIONAL RESOURCES

Georgia and Imereti region in particular is rich with places for touristic attraction. Its nature, variety of landscapes, rivers, caves, reservations, unique mineral waters, benevolence of cultural monuments - offer tourists a unique chance to relax in this part of the country during the whole year. Besides, tourists are able to visit here absolutely unique monuments of cultural heritage, national cuisine, places for horse riding, canoeing, hunting and fishing. In this respect valleys of Rioni, Tskaltsitela, Khanistsyali, Tskhenistskali are second to none.

Touristic potential of Imereti valley is still partly used, for forming quality conditions for foreign tourists and locals to relax planning tourism and working out of stable development policy are in need.

In terms of developing inner tourism and international tourism, stimulating the country tourism, agro-tourism, wine and Georgian cuisine tourism is important. In this respect service programs are formed for introducing rich traditions and folklore of Imereti, ratcha-letchkhumi, Svaneti, Samegrelo.

Stimulating inner and outer tourism will be a support for economic growth and developing touristic potential of the region. Local population as a rule have small

income and have less economic perspectives, while tourism might become serious alternative for them. In most cases local population has important practical knowledge of their region, passed from previous generations (culture, tradition, flora, fauna), which must be very attractive for tourists.

During last period touristic interest in cultural heritage has significantly increased, which became an important economic resource. In case of right management it can make working places, attract foreign capital, improve local infrastructure and support mutual understanding among people, as tourism of cultural heritage is the most increasing segment for tourism industry.

The amount of monuments and sacred places conveying the values of historical past and religious meaning of the country and their importance gives us the hope that, in case of right cultural policy, which means forming and managing the prolong strategy of religious tourism development, country will manage to establish its title as one of the most important Christian and orthodox centers of the world touristic market.

Cultural tourism has the irreplaceable effect for people enabling them to have direct contact with cultural values. It also contributes for developing endogenic potential, supports for distinctiveness of the city/region and emerging unique chance for selling on market, also connecting the businesses of locals and manufacturers and consequently emerging the chances for business contacts and opportunities. Importance of cultural tourism is characterized with several components, besides economic and social benefits it makes the cultural identification of the country, supports maintaining and propaganda of cultural heritage, forming mutual understanding and harmony among people.

Development of tourism has pivotal importance for Georgia, not only in terms of social-economic point of views, but for popularization of history of the state and the nation, rich cultural heritage and long established, time honored traditions of Georgian people through the world.